

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrta leta eno krono; posamne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne
vračajo. — Cene inseratov po 20 h od enostopne petit-vrste, za
večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 25. februarija 1903.

Poštno-hran. št. 849.872

Kmetijstvo.

Živinoreja.

O pitanji prascev.

(Fr. P.)

Prašiče lahko opitamo v obče na mnogo načinov. Velika posestva imajo stvar tako uravnano, da si doma prirede veliko materijala, pri katerem nameravajo v prvi vrsti proizvajati fine, dragocene plemenske živali za prodaj; pujske, ki se ne prodajo in nekoliko bolj odrasle živali potem režejo in opitajo. Na drugih veleposestvih in veliki obrti, kjer je mnogo odpadkov, kot črna moka, otrobi, oljnate tropine, škrobni odpadki, pirne drože, žganjarska žlempa, koruzna žlempa, pesni zrezki in dr., v teh krajih nakupijo prešiče suhe ali že malce napitane, da jih popolnoma spitajo, pri tem je pitanje časih silno obširno. V manjših in srednje velikih ekonomijah (gospodarstvih) običajno ne pitajo prešičev veliko čez domačo potrebo, pač pa opitajo razni obrtniki, kakor mlinarji, peki, pivovararji itd., tekem leta večje množine prašičev.

Pitanje ima eno dobro stran, da nam namreč omogoči vse množične odpadke iz gospodinjstva, domačega gospodarstva in tvornic še vedno bolj ali manj visoko spraviti v denar, kakor je ravno

cena prašičev boljša ali slabša, na drugi strani pa si preskrbimo za dom po ceni mesa in mesnih izdelkov.

Toda če hočemo, da bo pitanje v vseh okoliščinah in na vsak način izteklo z zaželjenim uspehom, moramo pri tem upoštevati več važnih točk. Čim bolj skrbno se na te posamezne stvari oziramo, toliko hitreje in toliko popolneje se nam posreči pitanje, toliko boljše in dražje bo meso in slanina, s čimer tudi pičo dobro unovčimo. Ako smo pa pri pitanji vnemarni v obče ali vsaj v posameznih rečeh, smo sami krivi, da gre pitanje le počasi iz pod rok, da nam da le malovredno meso in slanino, okolnost, ki pitanje le slabo poplača, zakaj? — no ker se po takem blagu ne poprašuje ravno veliko na trgu.

Okolnosti, na katere se moramo pri vspešnem pitanju vedno ozirati, so:

a) Kakšne vrste prešičev so najpripravnejše za pitanje?

b) V kaki starosti jemljemo ščetinarje k pitanju, in kaj se zahteva od njih ozir. zdravja?

c) Silno važno je vprašanje: koliko piče je pokladati in kako jo mešati, da bo imela največji vspeh?

d) Slednič je važen čas, koji naj traja pitanje in pa nekatera

pospeševalna sredstva, da skrajšamo ta čas.

Ker je za nas vprašanje prešičje reje takole eno izmed življenskih vprašanj, ne bo odveč, ako se kterikrat bolj od blizu popečamo nekoliko o teh važnih vprašanjih.

Laneno seme v hlevu.

V domači lekarni, ki nam jo je priredil Fr. Dular v svojem „Domačem živinozdravniku“ stoji laneno seme na prvem mestu. Zato se čudimo, kako da se pri krmljenji in opravljanji naše živine še tako malo vpoštevata in ceni ravno ta božji dar. Najbolj znana je še raba lanene pogače v mlačni vodi pri živini, ki ima prehlajena soplila. Ta pogača pa se mora natančno zdrobiti in popolnoma razpustiti v vodi, sicer bi prišle v želodec kepice, ki lahko povzročijo klanje (koliko).

Znano bo tudi, da naši živini zelo koristi kuhano laneno seme, kadar menjava dlako. Skuhaj predno nastopi pomlad in jesen za vsakega konja na teden 2 do 3krat po eno pest lanenega semena v kakih 6 litrih vode in jim dajaj to pijačo skozi kake 4 tedne mlačno piti. Vsled tega se dlaka lahko izmenja, postane gladka in svetla in smolika, ki so ji konji v tem času tako zelo izpo-

stavljeni ali sploh ne nastopi ali pa bo pri skrbnem negovanju na lahko iztekla. Na Francoskem delajo v ta namen neko juho, ki jo skuhajo iz lanenega semena, ovsenega zdrobu in otrobov, ta zmes da živalim posebno lepo zaokroženo in polno telo.

Tudi kravam laneno seme izvrstno služi. Da jim olajšaš oteelitev, dajaj jim 3 tedne poprej vsak dan pest kuhanega lanenega semena v napoj. To tako priprosto sredstvo je imelo vselej dobre posledice. Ob enem je tudi najboljši pripomoček pripraviti krave k obilnemu mleku. Zato bi se pokladanje lanu pred otelitvijo vže samo iz tega vzroka nikoli ne smelo opuščati.

Kuhani lan služi dobro tudi pri vnetji in zaprtji. Ako pri kravi zaostanejo strebi, vlivaj le 3krat na dan po en liter kuhanega lanenega semena močno razredčenega in v 48. urah bo dobro. Sicer pa, če pokladamo laneno seme že pred otelitvijo, bo trebež le redko zaostal.

Pri prašičkih, ki bolehajo vsled motenja v prebavljanju ali vsled prehlajenja, ima kuhano laneno seme tudi najboljše učinke.

Zelo važno je surovo (ne kuhano) laneno seme v vodi napeto, tako da tvori gosto kašo, pri boleznih na kopitu; zato naj bi bil, posebno po leti v hlevu vedno lonec s takim namočenim lanenim semenom. Že samo na sebi je koristno namazati po leti kopita vsaj enkrat na teden, da se potegne iz njih vročina, najbolje nekaj ur predno se gre kovat, ker potem tudi krhko kopito rado pušča žeblje skozi in se tako obvaruje krušenje rogu. Pri vnetjih in ranah na kopitu so obkladki iz lanenega semena izvrstni, to tembolj, ker ostane sluznata tvarina hladna in se tudi na vročih mestih ne posuši tako, kakor se to zgodi na pr. ako rabimo pri obkladkih kravjek ali ilovico.

Mlekarstvo in sirarstvo.

Bakterije, ki se nahajajo običajno v mleku.

(Tine iz D . . .)

Eno vprašanje, ki mlekarja zelo zanima je to: katere različne vrste bakterij se nahajajo v navadnih razmerah v mleku?

Na to vprašanje je zelo težko odgovoriti, ker je bakterijino rastlinstvo zelo različno na raznih krajih in v raznih okoliščinah. Imamo pa eno skupino bakterij, ki se vedno nahaja v mleku in ki ima v njem rekel bi svojo pravo domovino; to so mlečno-kisle bakterije. Tem najbolj ugaja kot hrana mlečni sladkor; bakterije pa izpreminjajo s svojim življenjem sladkor v mlečno kislino. To sposobnost, izpreminjati mlečni sladkor v mlečno kislino pa imajo tudi mnoge druge bakterije, mej drugimi tudi nekatere take, ki se ne nahajajo vedno v mleku; zato se te zadnje bakterije imenujejo neobvezne (fakultativne) mlečno-kisle bakterije, da jih ne zamenjamo z onimi, ki potrebujejo za svoj obstanek nujno mleka, in se zato imenujejo obvezne ali obligatne mlečno kisle bakterije. Ta zadnja skupina ima nasproti prejšnji skupini le malo vrst.

Najnovejša raziskavanja so pokazala, da sodelujejo pri naravnem skisanji mleka samo dve do tri vrste, od katerih se nahaja ena, imenovana latinski *Bacterium lactis acidi* (te stvarce vsi narodi kličejo po latinski) vedno v samoskisanem mleku in okisa tudi sterilizovano mleko v gorki sobi ravno tako, kakor se skisa sveže mleko. Te mlečnokisle bakterije si najlažje predstavljaj, ako si misliš, posamezna, ali po dva, tri ali več makovih zrn skupaj, če sta dve skupaj delata osmico ∞, če jih je pa več, je niz molku podobna ∞ ∞ ∞ ∞.

V normalnem, t. j. pravilnem mleku prevladuje ta bakterija pred vsemi drugimi; da je njen obsta-

nek navezan na mleko, lahko sklepamo že iz tega, da dobiš to bakterijo povsodi okoli mlekaren in hlevov, le redko pa na krajih, kamor nikoli ne pride mleko. Najbolje se počuti ta bakterija pri ok. 35° C (toplotni optimum); ker nahaja v mleku tudi najugodnejše pogoje za svoje življenje, tedaj je jasno, da so za to bakterijo v normalnih razmerah v mleku najboljše predpogoji dani, da more v tekmovanji z drugimi bakterijami, ki se nahajajo v mleku, le-te izpodriniti in ostati sama na bojišču kot zmagovalka.

Mlečnokisle bakterije tvorijo torej najvažnejši del bakterijske flore (rastlinja) v mleku pri normalnih razmerah in lahko rečemo, da kolikor več je mlečnokislih bakterij v razmerji z drugimi vrstami bakterij v mleku, toliko bolje je za mleko in za izdelke iz njega.

Mej takozvanimi neobveznimi bakterijami je posebno razširjena ona skupina bakterij, ki jih imenujemo s skupnim imenom *Bacillus lactis aërogenes*. Tudi te bakterije tvorijo mlečno kislino in sicer tako močno, da morejo mleko popolnoma strditi; poleg nje pa nastane tudi večja množina oetove kisline in plinastih proizvodov. Te bakterije so v mleku tudi popolnoma stalni gostje, dasi ne v taki množini kot pravcate mlečnokisle bakterije.

Ena vrsta bakterij, ki je doslej imenovani zelo sorodna, se nahaja v človeškem in živalskem črevesju in se imenuje *Bacterium coli commune*; a to ime je tudi skupna označba za celo vrsto plemen, ki spadajo sem. Tudi te bakterije tvorijo iz mlečnega sladkorja mlečno kislino, pri čemur se mleko strdi, ob enem pa se razvije tudi obilno plinov poleg nekaterih produktov gñjilobe. Omenjamo še, da so plini, ki nastajajo v mleku vsled delovanja mikroorganizmov po večini ogljikova kislina in vodik.

Doslej omenjene skupine bakterij, posebno pa prave, obvezne mlečnokisle bakterije se drže posebno mlečnega sladkorja, iz kojega zajemajo svojo hrano. Imamo pa tudi izvanredno množino bakterijskih vrst, ki napadajo in razkrajajo posebno beljakovine, zato si lahko mislimo, da se nahajajo tudi te bakterije v mleku, in tako je tudi.

K tem v normalnem mleku se nahajajočim beljakovinastim bakterijam spadajo v prvi vrsti one bakterije, ki spadajo pod skupno ime „senene bakterije“. Kot zastopnica te vrste velja ona bakterija, ki se nahaja povsodi v naravi, posebej še na senu, z imenom *Bacillus subtilis*. K tej skupini spada tudi vrančno prisadni bacil. Senene bakterije so tako imenovane peptonizajoče bakterije, ker raztapljajo in spreminjajo beljakovine, pri čemur se narejajo zlasti peptoni. Tudi želatino, ki je z beljakovinami v bližnjem sorodstvu raztapljajo te bakterije.

Subtilni bacil ima obliko podolžnih palčic z zaokroženimi konci. More se gibati in je proti fizikalnim vplivom izvanredno trpežen. To okolnost lahko porabimo, da si preskrbimo na prav priprost način čistega nasada senenega bacila. Kako? (Konec prih.)

Splošno.

Naše hčerke in njih vzgoja.

Bilo je v nedeljo popoldne v mrzli prvi zimi. Po službi božji so se zbrali vaški možje pri starem Ratajcu na prijazen pomenek ter za enkrat niso hoteli v gostilno.

„Kar ne verjel bi, kako potreben je človek, da se malo zgovori po dolgočasnem meglenem tednu. V gostilni komaj da bi imel človek vedno kupec denarja seboj in kronice so žalibog tako redko sejane po zemlji, da ni nikjer nobene videti!“

Tako je govoril neki sosed in v kratkem je bila izba tako polna,

da se je moral Ratajec pomakniti v skrajni kot hiše, da so dobili vsi prostora.

„To pa, to, sosedje“, je ponavljal možakar in valil iz svojega vivčka mogočne oblačke dima pred se.

„Ko bi le vsi to znali in šli mesto v gostilno, raje k sosedu, ki jih ima rad. Saj se da vendar tudi brez te vražje pijače, ki človeku glavo zmeša, tudi kaj pametnega pogovoriti, ne? Koliko denarja bi se s tem prihranilo in bi ga lahko doma bolje obrnili.“

„No, do tega je pa že nikoli ne pripraviš!“ ga zavrne Pivčan. „Bila pa bi tudi gola nesmisel, ko bi se drl in ubijal celi teden, v nedeljo pa bi si ne privoščil vrčka piva?“

„Saj tako tudi ne mislim, kdor ne more živeti brez piva, naj si ga le kupi v nedeljo par vrčkov, kdor pa čuti med tednom hudo potrebo, da se malo porazvedri in pozabava, ta naj gre rajše k dobremu sosedu, sicer zapije več nego zasluži in to bi bilo napačno! Dandanes je potreba na vsak vinarček prebito paziti, sicer gre gospodarstvo pod zlo. Sploh se hočemo enkrat na dolgo in široko pomeniti o rak rani na našem telesu, o pijančevanju, proti kateremu se dobri katoličani toliko prizadenejo. Toda danes jo zavijmo na drugo polje in se pomenimo nekoliko o vzgoji naših hčerâ.

Saj je to tudi eno poglavje iz velike knjige naše samopomoči in kmet mora danes vse poskusiti, če hoče obstati. Ako hočemo, da se nam obrne na bolje, moramo ostaviti kri iz raznih ran in grehe, ki smo jih sami storili, moramo tudi sami zatreti. Pri lastnem ognjišču mora začeti kmet, ako bi se zanašal na samo državo, gorje mu, ona vsega ne more!“

„Da zares gorje, toda ta samopomoč gre strašno počasi naprej“, meni nekdo, na kar nadaljuje hišni gospodar:

„Za enkrat je vendar to še najbolje, kar moremo storiti. S počasnim, pa zavednim delom tudi lahko dosežemo velike reči in če bi tudi mi sami od tega ničesar ne imeli, bodo pa naši otroci nekoč občutili blagoslov našega dela in to mora biti nam v tolažilo. Ravno otroci so prihodnji gospodarji sveta. In da svoje mesto kedaj častno izpolnijo, jih je treba dobro pripraviti.“

„Res je, ako prav premislimo kakšen vpliv imajo otroci za bodočnost, ti moramo dati prav“, pravi Gorjan. „Koliko se res zgodi v družini zavaljo otrok? Družinsko življenje je tam, kjer so otroci, vse drugačno kot tam, kjer jih ni.“

„Pojmo naprej“, nadaljuje Ratajec; „recimo, da so otroci veliki. Ali nimajo mar potem več vpliva na družino? Ravno pri nas kmetih ni vse eno, kakšen je sin, kakšna hči.“

In ako stvar dobro pregledamo, uvidimo, da zavzema hči v kmečki hiši prav za prav še imenitnejše mesto kot sin. Ne da se pač utajiti. Domače življenje je silno odvisno od žensk. Poglejmo sedaj, kako more biti ustvarjeno pravo kmečko dekle. Kar se od nje zahteva ni ravno malenkost. V prvi vrsti mora biti dobra hči. Spoštovati in ljubiti mora svoje stariše ter jim biti pokorna. Drugič mora podpirati svojo mater v gospodinjstvu in če je treba, jo tudi nadomeščati, da gospodarstvo ne zastaja.“

„O tristo medvedov, to pa to, koliko punc iz grunta poznam, ki ne znajo skuhati niti poštenih cmokov“, se oglasi s prezirljivim obžalovanjem Velkoverh.

„In kaj je posledica tega? Če gospodinja kaj oboli, ne dobi mož in družina poštene večerje! Kako naj potem kak posel obstane? Zato si mora vsaka mati prizadevati, da svojo hčer čim bolje izuči; to bo obema v korist.“

„Kmečko dekle mora dalje ostati zvesto svojemu stanu. Kam pa bomo prišli, če pojdejo vse naše punce v mesto. Če še naši lastni otroci ne marajo ostati na kmetiji, koliko naj še-le posli. Zato je dolžnost starišev, da dajo svojim hčeram njim primerno vzgojo, ne pa izrejo gosposkih gosk. To velja posebno premožnejšim, ki hočejo iz svojih otrok imeti vedno kaj boljšega.“

„Prav imaš, Ratajec“, mu pritruje kmet Travnar; kolikokrat se pač baha kak gospodar: „Moja hči mora biti „fein“ vzgojena. Če bi imela biti kmetica, bi se meni ne bilo treba toliko pehati. In naš fant mora študirati, za kmeta je predober.“

„Da, da, v naših časih, je veliko takih trčenih patronov, ki ne vedo, kako bi čim preje odtujili svoje otroke kmečkemu poklicu. Ako pri tem sami izkrvave, to nič ne de. Toda pustimo to žalostno poglavje, da pridemo naprej. Dobra hči mora znati tudi ravnati dobro s posli, in to je ena njenih najvažnejših in najtežjih dolžnostij. Nek star kmet je rekel svoje dni: Dobra hči pri hiši, pridni tudi posli, zanikerna hči, slabi, ničvredni posli. — Nobena beseda ni zlagana!“

„Kako naj se pa domača hči obnaša proti poslom? To nam moraš še bolj po domače povedati!“

„Prav rad, ljubi sosedje. Glavna reč je: Ona si mora znati pridobiti nadvlado nad posli. Pa ne umejte me napačno. Nadvlade si ne pridobi s tem, da se prav ošabno nosi, da povsodi obrača na ven svoje dostojanstvo, ampak z drugačnimi čednostmi. Dobra hči mora biti, kakor vže omenjeno, druga gospodinja, ob enem pa najboljša dekla. Ona se mora brigati za vse, za krave, klet, hlev in polje, ona mora pa tudi vse razumeti, vse znati. Kako naj imajo posli kako spoštovanje do nje, ako vidijo, da je neumnejša

od družih? Slednjič jim mora dati lep vzgled, biti mora pobožna, zvesta in delavna. Na noben način jim ne sme dati nikakega pohujšanja v nramnosti. Ako domača hči sama vedno dirja za veseljami in nespodobno govori, i, ali morete potem od služničadi kaj boljšega zahtevati?“

„Ni tudi čisto nič preveč zahtevanega, in naša Marička se mora tega lotiti“, glasno mrmra kmet Slavec. „Toda kakor se zdaj godi po mnogih hišah? — No, prav nič ni čudo, ako imamo vsake kvatre druge posle.“

„Jaz pa pravim še več. — Naše hčere morajo ne samo svetiti povsodi z dobrim izgledom, ampak morajo tudi čuvati nad zabavo poslov. To pa morejo le, ako so same neomadeževane, kakor limbar na vrtu. Tako dekle pomaga krajšati dolge zimske večere z nedolžnimi igrami in napravi ljudem domačijo prijetno in ljubeznivo. Ako bi bila naša dekleta taka, bi vse zrlo s strmečim spoštovanjem nanje. Taka hči je pravi žegen tudi za posle same.“

„O Bog, kmet, ki ima tako hči, je v resnici imenovati srečen; tak lahko zapodi vse slabe posle od hiše in gospodari sam z domačimi. To je vse kaj družega, kakor pa taka-le piškava gospičica s slamenčkom, ki se za gospodinjstvo še ne zmeni ne.“

„Res je to, ljubi sosed“, pravi na to Ratajec. „Pa še za nekaj vem, kar mora biti prava hči, da je prav pridna. Kolikokrat ima mlajše bratce in sestrice. Tem mora biti druga mati. Proti sestri so mlajši otroci vedno bolj odpri nego proti materi in tako ta lahko veliko stori dobrega, kar bi sicer izostalo.“

Starejša hči naj to zaupanje mlajših izkoristi ter se v vsakem oziru izkaže vzgledno in koristno. Proti revežem mora biti usmiljena in jih podpirati, pa ne biti ob enem zapravljevka.

„Zares dolge so litanije, ki naj jih izpolnuje naše dete. Pač ji bo vse to večkrat težko, toda premisli naj, da od tega odvisi njena lastna in tudi sreča njenih starišev.“

(Poleg prak. kmetovalca).

Prekopavanje vrtno zemlje.

Za to delo v pozni jeseni marsikaj govori. Zelenjadna prot, ki smo jo jeseni prekopali in čez zimo pustili v debeli grudi ležati, postane vsled zimskega prezeb-ljenja brez primere rodovitnejša in rahlejša. Na ta način spravimo tudi mnogo mrčesa na površje, ki ga zamori deloma mraz, če je pa morda še bolj toplo, ga pokonča perotnina, ki ji moramo pri tej priliki odpreti vrtna vrata na stežaj. Razven tega ljubijo po večini vrtnarske rastline, kakor tudi množica poljskih rastlin uležano zemljo, za kar je prekopavanje v jeseni potrebno, tako da je treba spomladi pred zimo prekopano in uležano zemljo samo še gladko z grabljami poravnati. Sicer je pa tudi to, da je treba spomladi večkrat zelo dolgo čakati, predno se more misliti na katerokoli delo v vrtu. Čim skrbneje se tedaj tam, kjer to dopuščajo okoliščne zemlja pred zimo prekoplje toliko večji je dobiček.

Važnost gozda.

Da se zboljšajo po možnosti gospodarske razmere na Gorenjem Avstrijskem, obračajo državni organi posebno pozornost na to, da preskrbe manjše gozdne posestnike z dobrim rastlinskim materijalom za zopetno pogozdovanje izsekanih gozdnih oddelkov; v ta namen so napravili v zadnjem času na novo pet gozdnih vrtov. Da se izsekani deli gozda zopet zasade, na to se gleda z vso strogostjo. Tako so izdali v letu 1901 v 1401 slučaju vkaž, da se mora znova zasaditi 1605·7 hektarov. Pa tudi brez oblastvenega povelja je bilo pogojzdenega veliko sveta. V tem oziru so posebno veliko

storili veleposestniki; oni so zasadili 355.51 hektarov sveta, za kar so porabili 3,225472 sadik in 243 kilogramov gozdnega semena. Rastlinski material za svoje nasade so dobili veleposestniki iz lastnih gozdnih vrtov, katerih imajo skupaj 164; iz teh so dobili tudi manjši posestniki nad 1,253,197 sadik. — Kako lep zgled nam dajo v tem oziru gorjenje-avstr. kmetje v zadevi, ki je tako velikanske važnosti tudi za nas, ki nam lepi zeleni gozdovi čez dalje bolj izginjajo iz pred očij. Posnemajmo jih!

Jesensko sajenje veternice.

Kakor vsaka reč ima tudi jesensko sajenje anemon (veternic) svoje solnčne pa tudi svoje senčne strani. Ako rastline dobro prezimijo, tedaj veliko preje, pa tudi krasneje cveto, nego spomladi sajene. Da jih z večjo varnostjo prerijemo skozi zimo, pokrijemo grede na lahko z listjem, smrekovim ali jelkovim nastiljem, z odpadlimi iglami gozdnega drevja in podobnimi rečmi. To pokrivalo moramo pa spomladi zgodaj prezračevati in pozneje polagoma korak za korakom, nikakor pa ne kviškoma odstraniti. Ako je pregrinjalo nasuto preveč na debelo in gosto, tedaj anemonke o vigredi prebohotno, zato pa tudi preslabotno poganjajo in se nikoli tako krepko ne razvijo kot one, ki so bile le plitvo pokrite in o pravem času prezračene.

Narodno gospodarske drobtine.

I. Pazite pri nakupavanju medu!

Večkrat se čita kje kak insekrat, da se prodaja med tu ali tam po prav nizkeji ceni. Toda vsakemu ni verjeti, naj še hvali blago kakor hoče. Tako se je prevaril neki kmet na Nemškem, ko je naročil med iz Ogerskega ter plačal za zaboječek 2 gld. 70 kr. navrh pa še pet mark (okoli 3 gld.)

carine. Ko je zaboječek odprl, našel je v njem mesto čistega medu neko kisló mešanico od medovega sirupa in raznih drugih stvari. Toraj pazite čebelarji, kje si naročate med za pitance!

II. Kako shraniti jajca za zimo?

V ta namen se priporoča sledeči način: Napravi se plitev zaboječek, v katerega se med zmes suhega žaganja ali enake tvarine polagajo jajca po koncu stoječca. Te se skrbno pokrijejo, da se ohranijo pred zrakom. Za nekaj tednov pozneje se jajca obrnejo na nasprotni konec stoječca po koncu. Zaboječek mora stati na hladnem prostoru, nikakor pa ne na mrazu, in na suhem. Obračati se morajo jajca po večkrat in to zato, da se ne vsede rumenjaki na dno jajca, vsled česar dohaja skozi drobne luknjice na vrhu zrak in jajce počne gnjiti. Tako shranjena in obvarovana jesenska jajca se dajo neskaljena ohraniti čez celo zimo.

Drugi način shraniti jajca pa je ta-le: Jajca se postavijo v zaboju po konci in zavijejo trdno z drevesno volno. Nato se jih postavi druga vrsta in tako dalje, da je posoda (zaboj) polna, na kar se zabije pokrov na vrhu. Na dnu zaboja, kakor tudi na vrhu, se že prej navrtajo majhne luknjice, da more v zaboj po nekoliko zraka. Mesto pavole (drevesne volne) se more rabiti tudi mehka slama, ali biti mora jako suha. Vrh ali pokrov zaboja se s čim zaznamuje, da se pozna. Tudi je pomniti, da tako shranjena jajca ne smejo biti stareja nego 10 dnij. Najdalje se obdrže ona jajca, ki so znesena v času, kadar kuretina dobiva največ zrnja, vsled česar dobe jajca bolj trdo lupino, to je ob žetvi in na jesen. Jajca se morajo pobrati vsak dan sproti iz gnjezda. Tudi je res, da se neoplojena jajca drže dalje, nego oplojena, torej kdor ne mara nasajati

kokošij za pleme, naj ne redi poleg njih petelina.

Da ne pozabimo: Imenovani zaboj se mora tudi po večkrat, iz gori omenjenih razlogov obrniti, kar se mora seveda ravnati previdno, da se jajca ne tarejo. Tudi se mora hraniti na zračnem, suhem, hladnem in ne premrzlem prostoru.

III. Mrčes perutnine, kako odpraviti?

To storimo prav lahko s tem, da med perje in pod perutnice kokošim napihamo v prah razdrobljeno kafro. Samo ta napaka je zraven, da živali ne moremo prej zaklati, nego se oskube, sicer ima meso duh po kafri.

IV. Važna krma za kokoši.

Na Nemškem se napravlja za kokoši posebna hrana. Skuha se krompirja, kateri se razmehča (raztolče v mehko) in temu se doda za tretjino pšeničnih ali rženih otrobov. Seveda še boljša je moka, ali je predraga. K temu se primeša kvasu in dene na gorko, da se skvasi. Iz tega testa napravijo se mali hlebčki, kateri se denejo v peč, da se nekoliko spečejo. Od tega „kruha“ daje se kokošim vsaki dan nekoliko, kar stori, da kokoši neso skoraj celo leto jajca.

V. Pomočki, da se teleta lepo rede.

V času, kadar se tele odstavljajo od sesca, je važno, kako se ono krmi, ker takrat zanemarjeno tele se navadno težko popravi, da bi pozneje zadobilo zamujeno rast. Kadar se teletu jame pritrjavati po nekaj mleka — navadno v 5. ali 6. tednu — treba mu je prilagati v jaslice po nekaj drobnega in dišečega sena. Tega ni treba na jedenkrat preveč, da se ne usmradi, pač pa po trikrat na dan novega, med tem pa prej jasli čedno izprazniti. Ako je seno

dolgo, treba ga je v primerni dolžini okoli 10 cm prerezati.

Da bode tele lažje pozabilo na mleko, treba mu oskrbeti še druge hrane, katera se mu pa najlažje daje v lesenih neškah, ki se mu v jasli postavljajo. Ondi se najprej napravi razdrobljenega kruha ali žgancev, kar mu pač najbolje diši. Ko se navadi na jedno, lahko mu je primešati drugo, tako da nazadnje rado žre tudi kaj bolj priprostegega, česar je pač največ pri hiši. Za takšen poboljšek treba teletu skrbeti do blizu pol leta, kadar je godno že za vsaktero drugo, samo da sladko in mehko hrano.

Vendar nekaj se nesme pozabiti, namreč, da se tak poboljšek vsaj nekoliko osoli. Tega okusa navajeno tele žre potem kar od kraja, bodi si surova repa (ali ta se naj rabi le, če ni kaj družega, pa zmešana z otrobi), bodisi korenje, vsakojako zrnje, med katerim je najboljši oves in ječmen, pa tudi otrobi. Tudi kuhani fižol je izvrstna hrana, samo preveč se ga na jedenkrat ne sme dati. Ako se teletu hoče zapirati, treba mu dati nekaj kvasu, če to ne pomaga, pa skuhati nekaj lanenega semena in mu to pokladati.

Dobro in koristno je tudi pri takih poboljških nekoliko menjavati, nekaj da se žival bolj vseh privadi, nekaj pa da se ji želodec ne naveliča jednega. Tako oskrbovano tele bode v pol leta doraslo za polovico bolj, nego ono, kateremu manjka teh „dobrot“, pa se bode razvilo v močno žival, kakoršno vidi vsakdo rad, najbolj pa še živinski kupec in mesar.

Pohorski.

Listek.

Zorkini strahovi.

(Ob enem še enkrat odgovor na vprašanje 58. v lanskem letniku „Nar. Gosp.“

(Konec)

Uboga žena je bila zopet blizu obupa, pa jaz sem jo tolažila.

Imela sem še eno sredstvo, to je moralo pomagati. Razložila sem ji celo stvar.

„Pred vsem moramo vjeti eno podgano živo“, sem zahtevala lakonično. „Ti preskrbi prav majhen zvonček, tega navežemo zverini okoli vratu in potem jo izpustimo. Podgana, sama prestrašena, bo delala po celem svojem kraljestvu peklenški vrišč in bo zastrašila tudi ves ostali podganji rod, ki bo pokazal pete!“

Da po pravici povem, jaz sama nisem verjela na to čudežno sredstvo, toda moja babica je to povedala in potem je moralo biti že res.

Toda, kako vjeti živo podgano? Imele smo vojni svet in slednjič smo bile vse edine v načrtu. Ko je pozno zvečer v hiši vse potihnilo, smo se splazile v jedilno shrambo — tam je bilo največ podgan — smo zamašile izvzemši eno vse luknje, smo položile na mizo pečene slanine in kruha, vgasnile luč in šle v sosednjo izbo. Čez pol ure sem stopicala po prstih proti vratom in prisluškavala. Cel švadron črnih huzarjev bi ne mogel glasneje rogoviliti, kakor te male pošasti tu notri. Morale so se najbrž klati za hrano, ker je bilo vrvenje grozno.

„Naprej in pogum!“ zašepčem svojim sobojevnicam. „Viribus unitis!“ (z združenimi močmi!“) mrmra hišni gospodar in zagrabi za svečnik.

Zora vzame koberc (tepih), Anka veliko ruto, jaz premogovo kavso, osemletni Tonček očetov velik črevelj in mali Julček je zagrabil v naglici svojo žogo. Jaz hlastno odprem vrata, vse dere notri, oba dečka kot obsedena kričeč svoj „hura“!

Kot začarane samega strahu obstanejo podgane za trenutek, kjer in kakor so ravno bile. Ko so se pa hitele potem rešit v obupnem položaju, mi je bilo, prav nič ne pretiravam, črno pred očmi. Toliko podgan ne bom celo živ-

ljenje videla, kot sem jih oni večer samo na tem prostoru.

In pričel se je ples. Anka je precej od začetka pokleknila k še odprti luknji in jo zamašila. Podgane, ki niso mogle najti nikakega izhoda in ki so bile vsled strahu čisto brez glave, niso vedele kam. Videl si jih povsodi na stenah, omarah, na okrajih pri oknih, na zavesah itd. Julče in Tonče sta vpila kot dva Indijanca. Tonče je vihtel svoj štebal z besnostjo janičarja in z levjim pogumom, povsodi kamor je zamahnil, se je širila poguba in smrt. Dve črni pošastij sta ležali zadeti na tleh, popolnoma zmečkani, kajti Tonče je v svojem ognji nabijal toliko časa dokler ni ostala samo še neka črna masa. Julče, ki ga je tudi zažejalo po krvi, je opazil podgano na veliki nihalasti uri, pomeril in ustavil za vselej bitje enega podganjega srca, pa tudi tek kazalca, ki je zvoneč pal na tla. Julče je prejel za to zaušnico od svojega očeta in tuleč se je opravičeval pobič s tem, da je hotel vendarle zadeti podgano, ki je tam gori tako mirno sedela. Jaz sem ga potolažila z obljubo da mu dam jutri knjigo s pravljico o možu z medvedom.

Podgan je bilo vedno manj. Meni je utripalo srce v strahu, da odidemo praznih rok. Nenadoma opazim podgano, ki sedi na okraju peči. S kleščami sežem po njej; a ona na tla, išče skrivališča in ga najde slednjič v črevlju, ki ga je Tonče malo popreje vrgel proč. Vsi ognjeni in brez sape, pa tudi zmagoslavno, smo obstopili vsi črevelj. Zora je potegnila s strelovito hitrostjo možu čepico raz glavo in jo poveznila nad čevlji. Ugibali smo sem in tje, kako dobiti podgano ven. Nekomu pride na misel, da bi jo s kleščami potegnili ven; res se je posrečilo slednjič po hudem prizadevanji dočim sta Zora in Anka držali v prte zavito podgano, sem ji

privezala jaz na drobni cvetlični žici (dratu) zvonček okolu vratu. Potem smo jo posadile pred luknjo, kjer je takoj izginila.

Drugo jutro se je vzbudil krik, ki se je razlegal iz kuhinje. Urno skočim po koncu, se oblečem in tečem doli. Tu je stala Zora, vila z rokami in zmerjala kuharico. Poleg nje sta bili dve košari, v katerih sem videla prejšnji dan dve koklji, vsako s petnajst piščanci. Dans sem videla v eni košari puto z dvema prestrašenima piškama, druga koklja je stopicala sama in zapuščena, kokajoč in išoč po kuhinji.

„Kaj pa se je zgodilo?“ vprašam sluteč nesrečo. „Pomisli si!“ se obrne Zora vsa v obupu name. „Moji piščanci so v kraju, podgane so razun dveh vse požrle. Nalašč sem postavila košaro pred postelj kuharice, da bi mogla pomoči, ako bi začula vrišč. A bila je veliko prelena, da bi vstala. Tako prostaško bitje!“

„Kaj pač gospa vse od mene očjo!“ je godrnjala pristna Dolenjka v svojem narečju. „Cepli ljubi dan naj dejlam koker črna žvina, in ko pride noč naj pa podgane pasem. Že davnej sem otla to gospej povedat“ — v tem trenutku postavi lonec ki ga je držala v roki trdo na ognjišče — „neč več ne ostanem pri Vas, se pač zahvalam za tako službo. Po noči ne puste človejku te pašasti spati, mu pažro cunje z života, pa dnev je pa še zmerjan ad gaspe, ki sa zmer bolani zavoljo podgan. Na, ne ostanem več in prosim — —“

„Prideni k ognju kosilo in ne govori neumnostij“, prekine Zora razvneto Dolenjko.

„No ja, to tudi storim, pa samo do prvega. Gaspa si lohka poiščejo druge, ki se bo hotla ujedati s podganami, jaz se ne maram — — na-a-a!“

Zmerjajoč in rentajoč zapusti kuhinjo. „Ali ni, da bi človek živ skočil iz kože?“ me vpraša prija-

teljica z brezupnim pogledom. — — — — —

Ne vem, je-li zvonček kaj pomagal ali ne. Čez nekaj dnij pa pride neki kmet in nam svetuje, naj živi podgani izžgemo oči in jo potem izpustimo. Ta, da bo tako žalostno cvilila, da bodo druge gotovo zbežale. Toda ta svet je barbarski in ne pomaga. Nato sem čitala v nekem listu, da so podlasice imenitne pokončevalteljice podgan. Ker je bilo v bližini po drvarnicah več podlasic, jih je dal gospodar nekaj vjeti in prinesiti v stanovanje.

In zdaj ne vem, so li pomagala vsa sredstva skupaj, ali pa je bilo slednjič podganam le preveč toliko preganjanje — dovolj tega, očitvidno so izginjale, s čudovito hitrostjo. Čez en teden nismo mogli v stanovanju zaslediti nobene podgane več. Toda niso šle popolnoma preč, ampak so zamenjale samo bivališče t. j. preselile so se v ostala gospodarska poslopja, zlasti v hleve. Tam so strahovito divjale. Natančno so vedele, kedaj dobijo teleta in prašiči svojo krmo, tedaj so prišle trumoma zraven in odžrle polovico krme. Poslom so razjedale obleko, razglodale črevlje in kruha ni mogel nikdo spraviti v svoji skrinji. Oh, in kaj se je zgodilo ubogi kravji dekli, črni Zofki? Imela je dve krasni kiti; da bi bili črni in se svetili ju je vsaki dan namazala z neko mastjo. Nekega jutra vstane, hoče vravnati svoje lase, seže po kitah in — čuti eno samo. Prestrašena se obrne in ugleda par korakov proč v slami razjedeno črno kito! Posledica: Jok in žalovanje. Konec: odpoved službe. Tudi nekaj hlapcev je pričelo stavkati. Eden je hotel povrnitev škode za čevlje, drugi za kožuh. Zorin mož je zmerjal in gromel — bili so pač hudi časi!

V tem pride nekega dne pismo, da moram domov. Še enkrat greva z Zoro po celem gospodarskem

poslopji. V kravji staji nama naznani Cene, kravji pastir, veselo novico, da je nekaj dnij sem vse tiho v hlevu, podlasice, da morajo podgane strahovito preganjati.

Pri slovesu me je poljubila Zora s solzami v očeh. „Tisočkrat ti Bog povrni, predobra, preljuba prijateljica, za ves tvoj trud, ki si ga imela z nami! Nikoli ti ne pozabim tega, da si vztrajala pri nas v tem groznem času. Brez tebe bi bila obupala. In ako se podgane usmilijo in zapuste tudi gospodarska poslopja, tedaj pohitim k stricu Martinu in ga poskusim z nova spraviti z nami; morabit se mi vendar le posreči!“

Čez nekaj časa sem dobila pismo od Zore. „Podgane so preč“, je hitela pisati veselja. „Tu in tam je še katare videti, pa teh že več ne štejemo. Moj mož sedaj vsa gospodarska poslopja temeljito popravlja in z veseljem opažamo, da ne nastajajo več nove luknje. Z otroci sem bila pri stricu Martinu; na pol je že naš. Užgala sem preje fantiča, da naj stricu prav veliko pripovedujeta o muki njune matere, ki jih je prestala zavoljo podgan. Dekle, ta dva znata opisovati! Stricu so prišle solze v oči, na pol iz sočutja, na pol zavoljo smeha. Pridi kmalu k nam, zdaj je vse drugače!“

Pozdravlja te tvoja zopet srečna in vesela
Zora.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 17: Č. S. v A. Kako se pripravi ribji klej in želatina za čiščenje vina? Katero čistilo je boljše?

Odgovor 17: Ribji klej se najpred dobro stolče z lesenim kladivom, nato se ga razreže na fine koščke ter namoči v vodi. Po preteku približno 24 ur, se voda odlije ter nadomesti z vinom in sicer 1 liter na 5—10 gramov suhega ribjega kleja, na kar se vse skupaj večkrat in dobro strese ter potem skozi platno s silo precedi. Predno se vrže v sod, treba precejeni ribji klej v posebnem škafu z več litri za čiščenje namenjenega vina zmešati ter prelivati kakih 10 minut

iz škafa v škaf, dokler se prične dobro peniti, potem se vlije vse skupaj v sod ter se z lesenim drogom vse vino dobro zmeša.

Da se čistilo ne prime dog, se mora prvi dan 3—4krat nekoliko po sodu potolči.

Želatina se pa razstolče v male koščekce ter se raztopi v gorki vodi; da se pa med segrevanjem ne prime posode, je treba vedno mešati. Rabi se potem enako kot ribji klej. Za vsakih 100 litrov vina se vzame 3—8 gramov želatine. Ribji klej se rabi za čiščenje bolj finih vin, ker je dražji in ne predrugači vina prav nič, dočim mu vzame želatina nekoliko barve.

Vprašanje 18: R. K. v P. Kako se obvaruje vkuhanu sadje, marmelada i. e. pred naselitvijo plesnivca?

Odgovor 18: Pred vsem je treba skrbeti, da zrak nima pristopa. To se doseže najbolje na ta način, da se vlije nad sadje oziroma na površje soka nekoliko raztopljenega parafina. Ta se kmalu popolnoma strdi, ter zabrani pristop zraka, odnosno tudi izpuhtevanje. Radi čednosti se posoda še s pergamentnim papirjem pokrije in zaveže. Pred rabo se parafin odstrani ter se ga lahko vnovič porabi.

Vprašanje 19: B. T. v B. Čital sem nekje, da je posebno v vlažnih kletih prav dobro tupatam nekaj žvepla razžgati, da se ne naselijo plesnivci in druge škodljive glive in mrčesi. Ker pa imamo v naših kletih tudi svinjino, prosim pojasnila, ali se mora ista odstraniti, dokler ne zgine ves žvepleni dim?

Odgovor 19: Najprvo Vas moramo opozoriti, da ni ravno priporočljivo imeti preveč svinjine blizu vina, posebno pa ne frišne, ker se lahko pripeti, da vino potegne duh nase, enako, kakor če je v kleti petrolej, kotran in druge smrdljive snovi.

Žvepleni dim pa svinjini nikakor ne škoduje, nasprotno, še dobro je, ker se tudi na mesu škodljive snovi zatro.

Zato se pa priporoča jedilne shrambe, v katerih se navadno poleg drugih kuhinjskih stvari tudi meso hrani, 1 ali 2krat na teden zažveplati in sicer najbolje zvečer, da ostane dim dlje časa notri.

Paziti je pri tem le, da je popolnoma čisto žveplo in ne tako, ki ima razne dišeče primesi.

Vprašanje 20: F. Ž. v J. Jaz sem svoja sadna drevesa že jeseni z mešanico apna, ilovice in kravjeka namazal in vse mazilo se še sedaj

prav trdno drži. Škoduje to drevesu, ko prične rasti?

Odgovor 20: To mu sicer ne škoduje, izvzemši če ne zapira vse deblo prav hermetično, vendar je le boljše če spomladi dotično mazilo kolikor se da odstranite, ker se drevo bolje razvija, ako more koža prosto izhlapevati. Če je pa pristop zraku po celem deblu do poletja popolnoma zabranjen, drevo zastane v rašči.

Vprašanje 21: M. N. v Št. Katere vrste hrušek in jabolk bi bile za gorke lege in za vzgajanje visokodebelnatih dreves posebno priporočljive?

Odgovor 21: Od hrušek se priporočajo: Zalburgarce, Kolomasova jesenska in Ligelnova zimska maslenka, dehantovka in velika mačja glava.

Od jabolk pa: Baumanova, landsberška, kanadska, kaselska, ananas in orleanska rejneta, dalje zlata rimska parmena, viržinski rožnik, kardinal in rdeči devičnik.

Glede zemlje so najmanj izbirčni kardinal, Baumanova in landsberška rejneta. Ti vspevajo dobro v lahkem če tudi malo rodovitnem svetu, dočim zahtevajo devičnik, ananas in deloma tudi parmena bolj rodovitno in globoko zemljo.

Priporočja se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov. Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Belo vipavsko vino, dobro, dobi se pri posestnikih v Batujah in Selu. Cena je 31—33 K hekt. Postaja drž. žel. Batuje. Pojasnila daje župnik v Batujah pošta Črniče.

Proda se do 25 polnjakov letošnjega dobrega haložana (vina, ki je rastlo v dalječ okrog znanih haloških goricah na Spod. Štajerskem). Cena je liter po 17—19 krajcarjev ali 34—38 vinarjev. Na zahtevo se pošlje uzorec. Pojasnila daje „Gospodarska Zveza“ v Ljubljani.

Tko želi izvrstnoga naravnoga vina, istrijanca črnoga i beloga kupiti, neka se naravnost obrne na posestnika in kmeta **Venceslava Križmanič v Ježenju**, pošta: Tinjan, Istra, kateri se obveže za odgovarati sa pismi in na zahtev pošilja uzorce.

10.000 na suho in na zeleno cepljenih trt, vrste: Laški izling, beli burgundec, silvanec, kraljevina, rebula, beli španjol, zelenič in pinola in sicer na suho cepljene po 18 K 100 kosov, na zeleno cepljene po 20 K 100 kosov in dalje **40.000** ameriških ključev in bilf (korenjakov) po 15 odnosno po 25 K 1000 kosov, ima naprodaj **Josip Cotič**, posestnik v Vrhpolji pošta Vipava.

30.000 enoletnih dobro vkoreninjenih Riparija portalis 2 kroni sto — **10.000** Vitis rupestris 3 krone sto **300** visokih orehovih dreves po 20—70 v. komad **300** češpljevih drevesc po 20 v. vse fine vrste vrtnic, ameriški špargelj, sadeže od vrtnih jagod (Lasotans Noble). **50 centov** rudečkaste kozje repice za kenje 20 kg 3 krone — 100 kg 10 kron ima naprodaj **J. N. Koprivc v Artičak** pri Brežicah, Štajersko.

10.000 ključev po 8 kron — 3000 cepljenih po 20 kron ima naprodaj **Josip Cotič, posestnik v Vrhpolji** — pošta Vipava.

Pozor! Pristnega belega, rudečega in črnega istrijanca ima naprodaj **Josip Križmanič** v Tinjanu pri Pazinu.

Čez 5000 ameriških ključev za suho cepljenje bi rad kupil **Ivan Novak**, sv. Urban pri Ptuj, Štajersko. Kdor bi jih hotel kaj prodati, mu naj naznani.

Oglas iz Istre! „Gospodarsko društvo“ v Pazinu posreduje pri kupovanju vina. Opozorujejo se na to trgovci z vinom. Društveni urad je v hiši predsednika **dr. Kureliča**.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 15 do 20 kr. in Refoška liter od 20 do 23 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Zeljno seme, pristno kašelsko, priznано najbolje se dobiva 2 dg za 40 kr. ali 80 vin, na kilo pa po 32 K pri **Ignacij Mercina**, Zg. Kašelj p. Zalag ali pri „Gospodarski Zvezi“ v Ljubljani.

Mož, v srednjih letih, dosedanji posestnik, oženjen, z dvema odraslima hčerama, več in izkušen v vseh kmetijskih delih, želi službe kot **majer** na kakem večjem posestvu ali grajščini na Spodnjem Štajerskem ali Kranjskem. Vstop 1. aprila 1903 ali tudi poprej. Ponudbe naj se blagovoljno pošiljati pod šifro: „hvaležen in zvest“ na Gospodarsko zvezo v Ljubljani.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Kedaj se končajo razne trgovske zveze?

V trgovinskih pogodbah sklenjenih v letu 1891. z Nemčijo, Italijo, Švico in Belgijo, kakor v onih, ki so se pozneje sklenile s Srbijo, Bolgarsko in Rusijo, bil je nastavljen rok za končavanje pogodb 31. december 1902. ter se je imela takrat pogodba končati, ako bi eden pogodnikov 12 me-

secev pred omenjenim rokom pogodbo odpovedal. S Francosko se je sklenila taka pogodba proti 6mesečni odpovedi. Dosedaj se razun Italije in Bulgarije niso pogodbe od nobene strani odpovedale.

Obrt.

Ljubljanska krojaška zadruga za prodajo surovin.

Misel o združništvu prodira. Obrtniki so prišli do spoznanja, da se jim je treba oprijeti organizacije. Glavna pomoč malemu obrtniku so zadruga za prodajo surovin. Prvi pogoj pri malem obrtniku je, da dobi dobro in ceno blago, katero potrebuje za izdelavo. Sedaj se snujejo po celi naši državi po vseh kronovinah take zadruga, in slišati je, da povsodi mnogo koristijo. Pri nas na Kranjskem ustanovila se je pred nedavnim časom čevljarska zadruga za prodajo surovin.

Tudi med ljubljanske krojače zašla je ta misel. Načelnik krojaške zadruga g. Jeločnik se je trudil, da vzbudi pri združnih članih misel, da tudi krojači ustanove svojo zadruga za prodajo surovin. In res se je 11. t. m. zvečer vršil v Perlesovi pivovarni shod „krojaške zadruga za prodajo surovin“. Poročilo o tem shodu povzamemo po „Slovenu“.

Združni načelnik g. Jeločnik je pozdravil navzoče, predstavil iz Gradca došlega gospoda obrtnega inštruktorja dr. Rükckerja ter razložil pomen sestanka.

Na to je obrtni inštruktor navzočim razložil pomen in važ-

nost zadruga za prodajo surovin. Mali obrtnik mora ravno na isti način skušati svoje potrebščine ceno pridobiti, kakor kak veliki kapitalist. Ker pa nimajo mali obrtniki toliko denarnih sredstev na razpolago, treba je, da se združijo. Vsak član plača gotovo svoto, in tako tudi mali obrtniki spravijo, ako ne ravno prav velik, pa vsaj precejšen kapital skupaj, kateri zadostuje, da morejo pričeti. Glavni pogoj obstoja take zadruga pa je redno in natančno poslovanje. Ako gre nekaterim pridobinskim zadrugam slabo, krivo je v prvi vrsti malomarno poslovanje.

Govornik dr. Rükcker je naglašal, da povsodi, koder so se take zadruga ustanovile, imeli so obrtniki koristi; akoravno nekateri zadruga ne vspevajo, kakor bi morale, imajo pa vendar uspeh, da v dotičnih krajih, koder so take zadruga, trgovci znižajo cene blagu, kajti prepričani so, ako tega ne store, da v kratkem izgube vse odjemalce. Najstarejša krojaška zadruga, koder prodajajo surovino, je v Brnu, katera izborna vspeva in ima precejšno svoto rezervnega zaklada.

Na Dunaju se snuje enaka zadruga. V Roveretti je samo 10 članov in zadruga izborna vspeva. V Gradcu obstoji taka zadruga 10 mesecev. Prodaja samo krojaško pripravo (Zugehör) in to proti gotovini. V tem kratkem času povspela je zadruga tako, da ima vrednosti 33000 kron. Govornik je priporočal tudi ljubljanskim krojačem, ako ustanove zadruga za prodajo surovin, naj

izprva samo pripravo to je: gumbe, podlago itd., samo male stvari prodajajo in to proti gotovini. Konečno obljubi g. dr. Rükcker, ako krojači ljubljanski ustanove tako zadruga, da bo izposloval državno podporo, obljubi pa tudi, da bo vse potrebno preskrbel, da čim preje začne zadruga delovati.

Sledila je na to daljša debata. Gospod Presker je bil mnenja, da s tem ne bo krojačem pomagano, ako samo majhne stvari kupujejo nekoliko ceneje; govornik želi, naj bi krojači osnovali zraven tudi veliko konfekcijo.

Gospod dr. Rükcker je bil mnenja, da je treba z malim pričeti in sigurno delati.

Gosp. Šturm je podpiral mnenje g. dr. Rükcker-ja, izjavil se odločno za zadruga.

Gospod Kraigher je bil mnenja, da je med krojači premalo edinosti; treba je skupnega delovanja, ne pa boja. Eden konkurira drugemu. Ako osnujemo zadruga za prodajo surovin, skušajmo tudi, da se zjedini in postavimo enake cene!

Soglasno se je sklenilo, da se osnuje krojaška zadruga, v kateri se bodo prodajale surovine. Nadalje se je sklenilo, da bo vsak delež veljal 100 kron, katerega pa člani lahko v obrokih vplačujejo, vendar se mora prvi obrok plačati najmanj 5 kron, nadalje pa člani lahko vplačujejo vsak teden po 1 krono. Vpisalo se je takoj 18 članov.

Sklenilo se je, da imajo pristop tudi ženske, šivilje.

ZADRUGA

Združni mlin in pekarna kot proizvajalna zadruga.*)

Kmetijska združna pekarna je danes prestala svojo šolo preskuš-

*) Ta članek doposlal nam je na naša vabila v zadnjih štev. „Nar. Gosp.“ združnik. Želeti bi bilo še drugih člankov v tej stvari, da se vsestransko presodi.

nje, v kolikor je konsumno društvo. To je bilo razvideti iz 2 obširneje razgrnjenih zgledov v jedni prejšnjih štev. „Nar. Gospodarja“. Seveda bitakih zgledov lahko naveli še celo kopico, toda na imenih ni veliko. Vpraša se pa, je-li bi ne

bilo dobro iti za korak naprej in odkazati pekarski in mlinarski zadruga višjo in važnejšo vlogo od one, da bi služila samo konsumu svojih članov. Mi temu vprašanju pritrjujemo in to iz sledečega razmotrivanja.

Pri poljedelcu prevaguje interes proizvajalca daleko interes konsumenta, to se pravi kmetovalcu je mnogo več na tem, da svoje pridelke dobro spravi v denar (in žito je po navadi njegov poglavitni pridelek) nego na tem, da dobi nekoliko ceneje svoj kruh v hišo. — Ako si pa ogledamo bližje razmerje cen, katere dobi kmet za svoje pridelke (žito) in pa krušno ceno, ki jo blagovoljajo nastavljeni peki po mestih, najdemo znatno razliko; mlinar in pek odtrgata kot nagrade za svoje delo velik del surovinske vrednosti, dočim kmetovalec mnogokrat proizvaja z izgubo. —

Zakaj pač pustijo kmetje, da se stekajo ti ogromni dobički v žepe in, ker je tu premalo prostora, v blagajne prekupcev, ko imajo vendar v zadrugi pri roki sredstvo, da morejo sami prevzeti vlogo mlinarja in peka? Zakaj ne skušajo v obrtni izpremehi krušnega pridelka obdržati dobiček, ki jim pri prodaji na prekupce vendar uide?

Po tem načelu so se osnovale mlekarne zadruge, da spremene mlečno zalogo svojih članov v presno maslo in sir. Ali je mar kje kaka tako ogromna zapreka, ki bi onemogočila, da se kmetje združijo in svoje žito sami tako izpremene, da je to sposobno za konsum, z drugimi besedami:

Kmetje, ki pridelujejo žito, naj bi prodali to žito v obliki kruha.

Stvar si je misliti tako, da naj bi se morda najprej v večjih krajih (vaseh in trgih in mestecih) po deželi in pozneje, ko bi se prvi poskusi dobro obnesli, tudi v večjih mestih osnovale zadružne pekarnice z lastnimi mlini in mesta tako naravnost preskrbovala s kruhom iz žita zadružnikov. Konsumente bi si pridobili na ta način, da bi jim prepustili del dobička. Zadružna pekarna bi bila potem proizvajalna zadruga in konsumno društvo. Celó, ako bi se konsumentom prepustila polovica dobička, bi vendar kmečki

zadružnik še vedno prodajal svoje žito po 3 K dražje nego doslej.

Ta naravnostna zveza mej proizvajalcem in povživalcem kruha bi imela še druge dobre strani.

Dočim bi zadružna pekarna omogočila boljšemu kmetovalcu, da proda svojo rž in pšenico za višjo ceno nego doslej, bi ob enem služila v dobro tudi prav malemu kmetiču in poljedelskemu delavcu, ki je brez posestva, da bi si mogla preskrbeti po ceni kruha. Seveda velja to tudi o vseh drugih konsumentih, ki bi se hoteli preskrbovati s kruhom iz zadružnih pekarn. Producent in konsument bi bila torej na dobičku. Obojih interesi bi se s tem sprijaznili, da bi kmet več dobil, meščan in delavec pa bi morala menj plačati.

Dalje moramo pa tudi to uvaževati, da bi bila organizacija kmetovalcev za prodajo njihovega žita v obliki kruha močna ovira raznih židovskih spekulantov z žitom in moko. Veliki žitni trgovci, ki pokupavajo leto za letom po svojih komisijonarijih naše žito, bi posledne mogli gromaditi tolikšnih zalag tuzemskega žita, ki so v njihovih rokah le stiskalnice, da tlačijo z njimi žitne cene. Žito samo bi se v večji množini nego doslej povžilo v domači deželi, v kraju, kjer se je pridelalo in ta okolnost bi imela zopet iz našega kmet. stališča zelo tehtno posledico, da bi bil velik del v deželi pridelanega žita popolnoma odtegnjen manevrom grdih spekulantov.

H koncu še omenjamo, da bi bili zadr. mlini in pekarnice tudi iz stališča ljudske prehranitve zelo koristni, deloma, ker bi škodljivo mešanje raznih primesij v moko prenehalo, deloma pa tudi, ker bi bilo mogoče z uporabo umnih mlinarskih naprav in postopanj redilne snovi žitnega zrna mnogo bolj izrabiti nego doslej.

Tiskovne pomote.

V številko 3, z dne 10. februarja t. l. in sicer v oddelek „Zadruga“ vrnilo se je nekaj neljubih tiskovnih pogreškov. Najbolj moteče popravljamo s tem. Na strani 44. v drugem predalu, 15. vrsti od zgoraj brati treba prav „da se v moko spremeni žito“. Na strani 44 v članku „Poveritev podpisov novoizvoljenih članov načelstva in potrditev prepisov zapisnikov“ našli smo v 4. odstavku tiskovno pomoto in sicer v letnici ministrske odredbe. Dotična ministrska odredba je pravilno z dne 23. maja 1895 (d. z. št. 74).

Veliko zadružno podjetje.

Znano je, da je soliter kot produktivno sredstvo za poljedelstvo velikega pomena, kar bo najbrž krivo, da se v kratkem cene za soliter zvišajo.

Ker se je pa tudi nadejati, da bo s časom v Chile solitra zmanjkalo, ustvarile so velike zveze zadrug na Nemškem podjetje, ki preskrbi pravočasno drugod soliter in s tem tudi prepreči previsoke cene. Zato podjetje rabi se 31. milijonov mark in je 26 1/2 milijona že oskrbljeno, manjka še toraj le 4 1/2 milijona mark.

Delavska stavbena zadruga „Lastni dom“ v Celji

izdala je poročilo in računski zbirnik za drugo upravno leto 1902. Koncem leta 1902 štela je 61 zadružnikov med temi 23 delavcev, 9 obrtnikov, 5 posestnikov, 3 trgovci, 9 duhovnikov, 7 uradnikov, 4 odvetniki in 1 notar. Ti imajo vplačanih 108 deležev po 20 K to je 260 K. Zgradilo je 12 jako čednih hiš, v kojih lastniki s svojimi družinami že od jeseni stanujejo. Denarni promet znašal je 136,372.22 K čisti dobiček 870.28 K. Takih zadrug bi

bilo treba tudi v drugih mestih in trgih na Slovenskem.

Kredit novoustanovljenih posojilnic.

Marsikateri novoustanovljeni posojilnici primankuje ravno za pričetek — za prvi uradni dan — denarnih sredstev. To je tudi krivo, da se v mnogih krajih ustanovitev

posojilnice odlašajo, češ: „Kdo pa nam da denar za začetek . . . pozneje bi že šlo!“

Da so novoustanovljene posojilnice take zadrege rešijo, oziroma da se olajša vstanovitev novih posojilnic, sklenilo je načelstvo „Gospodarske Zveze“, da se da novoustanovljenim posojilnicam pričetni kredit do 5000 kron.

Vseslovanska umetniško-obrtna razstava v Št. Petersburgu.

bode že prihodnje leto, torej je skrajni čas, da se pričnemo Slovenci na isto pripravljati.

V to svrhu sestavil se je v Ljubljani provizoričen odbor, ki naj skrbi, da se ustanovijo po drugih slovenskih deželah krajevni odbori.

Ko se to doseže, izvolil se bode definitivni osrednji odbor. Oziralo se bode na vse korporacije in društva, ki bi mogle priti glede razstave v poštev, — in k tem spadajo pač tudi nekatere naše zadruge. Naj bode na tej vseslovanski razstavi tudi naše slovensko združništvo zastopano; s tega pa tudi sledi za dotične zadruge dolžnost, da se pravočasno oziroma prav kmalo oglasijo pri „Gospodarski Zvezi“, ki bode storila nadaljne potrebne korake.

Bilance.

Hranilnica in posojilnica v Borovnici,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za prvo upravno leto 1902.

Člani: v letu 1902 pristopilo 99, izstopil 1; koncem leta 1902 98.

Deleži: v letu 1902 vplačano K 444, izplačano K 4; koncem l. 1902 K 440, odpovedano: 0.

Denarni promet: K 287.631.11.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Posojila	94.798	76	Deleži	440	—
Naložen denar	1.172	18	Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	96.987	64
Inventar premični	219	23	Predplačane obresti posojil	516	81
Zaostale obresti posojil	53	18	Čisti dobiček	465	29
Gotovina 31. decembra 1902	2.166	39			
	98.409	74		98.409	74

Posojilnica na Frankolovem,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za četrto upravno leto 1902.

Člani: v letu 1902 pristopilo 28, izstopili 3; koncem leta 1902 121.

Deleži: v letu 1902. vplačano 56 K, izplačano 6 K, kocem leta 1902 284 K, odpovedano: 0.

Denarni promet: K 203.135.82.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Posojila	61.306	40	Deleži	284	—
Naložen denar	1.109	94	Hranilne vloge	61.510	17
Premični inventar	253	70	Izposojila	1.156	53
Zaostale obresti posojil	245	05	Predplačane obresti posojil	645	53
Vrednost tiskovin	110	20	Rezervni zaklad	627	80
„ kolekov	2	—	Čisti dobiček	608	48
Gotovina 31. decembra 1902	1.805	22			
	64.832	51		64.832	51

Nova posojilnica.

V Velikih Laščah ustanovila se je hranilnica in posojilnica. Ker se je njen vpis v združni register že izvršil, prične takoj s poslovanjem.

Novo članice.

V mesecu januarju t. l. pristopilo je „Gospodarki Zvezi“ 12 novih članic i. s.:

5 hranilnic in posojilnic na Kranjskem, 2 hranilnici in posojilnici na Koroškem, 2 posojilnici na Štajerskem in 3 mlekarske zadruge na Kranjskem.

Mesečni izkazi.

V tej številki hoteli smo obelodaniti mesečne izkaze vseh naših članic za mesec januar 1903 — v skupnem izkazu — pa še ne moremo.

V dveh številkah smo pozivali in prosili svoje članice, da nam zanesljivo vpošljejo mesečne izkaze, poslali smo tiskovine — pa vse zamanj — nekaj naših članic izkazov še do zdaj ni poslalo.

Te članice pozivamo v tretjič, da nam pošljejo mesečni izkaz; v prihodnji številki priobčimo na vsak način skupni izkaz, — v tem navedemo vse naše članice — tudi iste, ki nam ne pošljejo izkaza — le, da bomo pri takih napravili primerno opombo.

Kolkovanje pravil pri registraciji.

Prošnji za registracijo treba je priložiti, kakor znano, pravila v izvorniku in prepisu.

Izvornik pravil je kolka prost po tarifni točki 21 pristojbinskega zakona.

Marsikdo bi mislil, da je torej tudi prepis pravil kolka prost.

Radi tega obrnil se je nižjeavstrijski deželni odbor na c. kr. finančno ministerstvo in to je v odloku z dne 11. avgusta 1901 št. 51911 reklo, da prepis pravil ni po tarifni točki 21 kolka prost, temveč se mora kot priloga kolkovane vloge kolkovati — vsaka pola s 30 v.

Književnost.

Viktor Kerbler, gorenjeavstrijski deželni nadsvetnik, izdal je: „Gospodarsko zadružništvo na Gorenjem Avstrijskem“.

Kdor se za zadružništvo zanima, najde v tej knjigi mnogo zanimivega in poučljivega.

Knjiga je izšla v zalogi katališkega tiskovnega društva v Lincu.

Semena.

Naznanjamo, da imamo v zalogi semena vsake vrste, travna, deteljna itd., in ista že razpošiljamo.

Hranilnica in posojilnica na Igu,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za tretje upravno leto 1902.

Člani: začetkom leta 128; v l. 1902 pristopilo 47, izstopilo 16; koncem l. 159.

Deleži: začetkom leta K 640; v letu 1902 vplačano K 235, izplačano K 80; koncem leta 1902 K 795, odpovedano: 0.

Denarni promet: K 158.416.56.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Posojila	60.698	06	Deleži	795	—
Naložen denar	13.532	94	Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	75.487	98
Inventar premični	197	01	Predplačane obresti posojil	554	74
Zaostale obresti posojil	247	30	Rezervni zaklad	244	53
Vrednost kolekov	2	20	Čisti dobiček	414	08
Gotovina 31. decembra 1902	2.818	82			
	77.496	33		77.496	33

Hranilnica in posojilnica v Strugah,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za drugo upravno leto 1902.

Člani: začetkom leta 16; v letu 1902 pristopilo 8; koncem l. 1902 24.

Deleži: začetkom leta K 32; v l. 1902 vplačano K 16; koncem l. 1902 K 48, odpovedano: 0.

Denarni promet: K 199.982.55.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Posojila	5.435	—	Deleži	48	—
Nalož. denar	51.766	53	Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	58.838	68
Inventar premični	194	40	Predplačane obresti posojil	—	78
Vrednost tiskovin	250	—	Čisti dobiček	31	12
Gotovina 31. decembra 1903	1.272	65			
	58.918	58		58.918	58

Hranilnica in posojilnica v Šturiji,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za peto upravno leto 1902.

Člani: začetkom leta 130; v l. 1902 pristopilo 31, izstopil 1; koncem l. 1902 160.

Deleži: začetkom leta K 130; v l. 1902 vplačano K 31, izplačano K 1; koncem l. 1902 K 160, odpovedano: 1 delež.

Denarni promet: K 108.357.13.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Posojila	67.880	49	Deleži	160	—
Naložen denar	18.051	58	Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	88.402	21
Inventar premični	311	46	Predplačane obresti posojil	548	68
Zaostale obresti posojil	126	91	Čisti dobiček	677	88
Obresti naloženega denarja	949	34			
Gotovina 31. decembra 1902	2.468	99			
	89.788	77		89.788	77

Šebreljska štedilna posojilnica,

registrovano društvo z neomejeno zavezo, za dvanajsto upravno leto 1902.

Člani: koncem l. 1902 70.

Deleži: začetkom leta K 1.545.04; v l. 1902 vplačano K 76.32, izplačano K 85.40, koncem l. 1902 K 1.535.96, odpovedano: 1 delež.

Denarni promet: K 125.505.09.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Posojila	122.704	49	Deleži	1.535	96
Naložen denar	404	—	Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	124.646	63
Inventar premični	322	70	Izposojila	16.079	91
Odpis	5.927	77	Zaostale obresti izposojil	592	60
Zaostale obresti posojil	5.290	60	Nevzdignjena dividenda	107	78
Obresti tekoče za l. 1902	5.909	69	Rezervni zaklad	576	64
Vrednost tiskovin	10	—	Čisti dobiček	701	78
„ kolekov	157	36			
Neprodano blago	12	30			
Nevzd. obr. naloženega denarja	23	30			
Nep. najemščina od posestov	539	08			
Gotovina 31. decembra 1902	2.940	01			
	144.241	30		144.241	30

Hranilnica in posojilnica za Višnjo goro in okolico,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za drugo upravno leto 1902.

Člani: koncem leta 1901 88; v letu 1902 pristopilo 140, izstopili 3; koncem leta 1902 225.

Deleži: vplačano 280 K, izplačano 6 K; koncem l. 1902. 450 K, odpovedano 0.

Denarni promet: K 378.170.27.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Posojila	142.157	53	Deleži	450	—
Naložen denar	29.046	14	Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	170.323	41
Inventar	453	41	Predplačane obresti	539	77
Zaostale obresti	115	16	Rezervni zaklad	379	73
Delež Gospod. zveze in ljudske posojilnice	205	—	Čisti dobiček	1.217	20
Gotovina 31. decembra 1902	932	87			
	172.910	11		172.910	11

Gospodarska zadruga v Selški dolini,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za peto upravno leto 1902.

Člani: v l. 1902 pristopili 4 sè 4 deleži; koncem l. 1902 199 sè vplačanimi deleži v znesku K 3.508.

Denarni promet: K 102.343.10.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Naložen denar pri drugih zavodih (Delež pri Gosp. zvezi)	200	—	Deleži	3.508	—
Vrednost blaga	11.965	88	Izposojila	23.509	52
Terjatve na blagu pri zadružnikih	8.058	96	Dolg na blagu zadružnikom	4.296	50
Vrednost inventarja	501	37	Dolg na blagu nezadružnikom	1.379	22
„ posestva	15.513	05	Dolg na posestvu	1.000	—
„ tehtnice	291	60	Rezervni zaklad	3.907	48
Gotovina konec leta 1902	1.654	06	Obresti rezervnega zaklada	195	37
			Čisti dobiček	388	83
	38.184	92		38.184	92

Podlistek.

Občni zbor.

(Nadaljevanje.)

„Seveda, revizor je revizor, ker je že tu, se že moramo udati in potrpeti, če bi nam občni zbor za par uric nategnil, se bomo pa pozneje pri navadnem nadaljevanju malce požurili.“

To se je bralo na resigniranem obrazu načelnika in na naših obrazih če bi hotel, bi revizor prav lahko to sam bral, pa ni hotel, le smehljal se je nekam čudno — in listal v naših pravilih.

Stenska ura bila je tri.

„Gospod načelnik, zdaj pa pričnimo!“

Hvala Bogu — revizor je vendar dober človek, ker je tako točen.

Načelnik je pogledal revizorja in nas.

„Pa pričnimo, hm — dobro nam je šlo preteklo leto, 854 kron imamo čistega dobička.“

„Po časi, po časi, gospod načelnik — čisti dobiček še ni na vrsti —“ prekinil ga je revizor.

„Kaj pa naj storim!“

„Vi otvorite najprej zborovanje, predno pa to storite, morate konstatirati, če je sklepčno. Koliko članov pa imate?“

„395 članov.“

„In koliko jih je tukaj navzočih?“

„Ravno 40.“

„To zadostuje po postavi in po Vaših pravilih — mora jih biti vsaj $\frac{1}{10}$, — dalje: ali ste občni zbor pravilno sklicali, 14 dnij prej — v strokovnem glasilu „Gospodarske Zveze“ — v „Narodnem Gospodarju“ — kakor zahtevajo Vaša pravila!“

Načelnik prikima in predloži dotično številko imenovanega lista.

„No, vidite, to me veseli, vse je v redu; bal sem se že, da ne bo; pripomniti moram, da je bilo jako pametno, da ste zbrali za svoje razglase strokovni list in ne kakega političnega; naša zadružna organizacija je gospodarska — mora se ogibati vsake politike; pa tudi zadružna disciplina zahteva, da se vse zadruge: posojilnice, mlekarne, gospodarska društva itd. poslužujejo pri razglasih itd. svojega zadružnega strokovnega lista in če imajo v svojih pravilih za to določen drug list — se pač pravila v tisti točki spremenijo.“

Zborovanje se je otvorilo.

„Predno pričnemo z dnevnim redom, moram še naglaševati, da

mora biti zbor ves čas sklepčen, ker bi se sicer moral prekiniti.*

Komaj je revizor izustil te besede se je zganil Urh Ocepek, ki je sedel na drugem koncu mize; dregnul je z laktom svojega soseda, Slivarjevega Miška, spogledala sta se, se razumela in skremžila ustnice v nekak brihten smehljaj.

In oglašil se je spet revizor.

„Prva točka dnevnega reda je: Poročilo načelstva, gospod načelnik le poročajte!“ (Se nadaljuje.)

Denarni promet.

Na tekoči račun so nam poslali sledeči zavodi:

Vrhnika, hran. in pos. (11. 2.)	K	2500.—
Rob, „ „ „ „	K	1000.—
Polhov gradec hran. in pos. (11. 2.)	„	1660.—
Trgovska zadr. v Belom (12)	„	800.—
Obresti „	„	20.—
Tržič, hran. in pos. (12)	„	1500.—
Ig, „ „ „ „	„	2000.—
Št. Jurij ob južni žel., hraniln. in posojil. (13)	„	6000.—
Starigrad, dr. za št. i z.	„	3000.—
Tržišče, hran. in pos. (1. 1.)	„	6:31
Zagradec, „ „ „ (14. 2.)	„	1000.—
Struge, „ „ „ „	„	1900.—
Semič, „ „ „ „	„	1000.—
Jesenice, „ „ „ „	„	3000.—
Kandija „ „ „ „	„	4000.—
Sorica, „ „ „ „	„	1333.80
Tržič, „ „ „ (15. 2.)	„	2000.—
Št. Rup., „ „ „ „	„	2000.—
Št. Peter, „ „ „ „	„	2000.—
Buzat, dr. za šted. i z. (18. 2.)	„	10000.—
Selca, hranil. in pos. „	„	4000.—
Šmarje, „ „ „ „	„	3500.—
Polhov grad., hr. in pos. „	„	1200.—
Kamnik, I. okr. hran. in pos. obresti	„	758.97
Stari trg, hr. in p. (17. 2.)	„	4000.—
Št. Jur ob juž. žel.	„	5000.—
Tržič, hran. in pos. (19. 2.)	„	822.91
Vrhnika, „ „ „ „	„	1000.—
Beram, društvo za št. i zajm. obresti	„	400.—
Medulin, društ. za št. i zajm. obresti	„	548.75
Križevci, posojilnica (19. 2.)	„	1000.—
Višnja gora, h. in pos. (20. 2.)	„	1007.25
Šmarje, „ „ „ „	„	2000.—
Sorica, „ „ „ (21. 2.)	„	2367.48
Kandija, „ „ „ „	„	3500.—
Ribnica, „ „ „ „	„	13000.—
Jesenice, „ „ „ „	„	1000.—
Mengeš, „ „ „ „	„	2800.—
Stara loka, „ „ „ „	„	1000.—
Št. Jurij ob juž. žel. hran. in posoj. (22. 2.)	„	11.40
Št. Jurij pri Kranju, hran. in posoj. „	„	2000.—
Semič, „ „ „ „	„	2000.—
Trebelno hr. in pos. „	„	1200.—
Zagradec, „ „ „ (24. 2.)	„	600.—
Tržič, „ „ „ „	„	600.—

Opomba: Številke v oklepajih kažejo dan, s kojim prične zaobrestovanje.

Prva kranjska mizarska zadruga v Šent Vidu nad Ljubljano,

vpisana zadruga z omejenim jamstvom, za tretje upravno leto 1902.
Člani: koncem l. 1902 27, ki so vplačali deležev K 4.170.
Denarni promet: K 174.858.44.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Delež Gospodarski zvezi	200	—	Deleži	4.170	—
Vrednost blaga	28.798	95	Neizplačane obresti deležev	131	14
Terjatve na blagu pri zadružnikih	1.025	66	Izposojila	42.800	—
Terjatve na blagu pri nezadružnikih	18.122	54	Dolg na blagu zadružnikom	8.202	99
Vrednost / premičnega inventarja \ nepremičnega	639	72	Dolg na obrestih izposojil	254	—
Terjatve na najemninah	22.037	51	Rezervni / vpisnina l. 1902	84	—
Gotovina konec leta 1902	68	33	zaklad \ konec l. 1901	2.541	31
	134	24	Obresti rezervnega zaklada	119	34
			Čisti dobiček	544	93
	71.026	95		71.026	95

Sodarska zadruga na Češnjici,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za prvo upravno leto 1902.
Člani: v l. 1902 pristopilo 52 sè 53 deleži; koncem l. 1902 52 z vplačenimi deleži v znesku K 982.
Denarni promet: K 53.352.41.

Imetje (Aktiva)	K	h	Izguba (Pasiva)	K	h
Terjatve na blagu pri nezadružnikih	2.431	—	Deleži	982	—
Vrednost inventarja	22	30	Izposojila	5.200	—
skladišča	695	45	Čisti dobiček	428	98
Gotovina konec leta 1902	3.462	23			
	6.610	98		6.610	98

Dabilo

na

tretji redni občni zbor

Zadružne tiskarne v Ljubljani

registrovane zadruge z omejeno zavezo, ki se vrši

v ponedeljek, dne 23. marca 1903

ob 7. uri zvečer

v posvetovalnici „Ljudske posojilnice“ v Ljubljani, Kongresni trg št. 2.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta.
2. Potrjenje letnih računov in bilance za 1902.
3. Sklepanje o porabi čistega dobička.
4. Dopolnilna volitev treh članov upravnega sveta.*)
5. Volitev nadzorstva petero članov.
6. Slučajnosti.

V Ljubljani, dne 25. februvarja 1903.

Upravni svet:

Josip Šuman l. r., Franc Leskovic l. r., Jos. Petrič l. r.

*) Po § 16 pravil so bili izžrebani za izstop to leto iz upravnega sveta sledeči trije gospodje: Josip Šiška, Josip Jeglič in Alojzij Stare

VABILO

na

REDNI OBČNI ZBOR

„Zeljarske zadruge v Šmartnem“,
koti se bo vršil na sv. Gregorja dan,
t. je 12. marca t. l. popoldan ob 3. uri
pri Martinu Bolta vulgo Vovrek v
Šmartnem.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računa za leto 1902.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Sklep o stavbi skladišča.
5. Slučajnosti. Načelstvo.

VABILO

na

OBČNI ZBOR

Hranilnice in posojilnice, registrirane
zadr. z neom. zavezo v Mengšu,
ki se bo vršil dne 1. marca 1903.
popoldne ob 3. uri v prostorih stare
šole št. 3.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
  2. Potrjenje letnega računa za l. 1902.
  3. Volitev odbora.
  4. Slučajnosti.
- K obilni vdeležbi vabi odbor.

VABILO

na

II. redni občni zbor

„Hran. in pos. na Jesenicah“

ki bo dne 8. marca t. l. ob 3. po-
poldne v župnišču na Jesenicah.

Dnevni red:

1. Poročilo.
2. Potrjenje računskega zaključka za leto 1902.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti. Načelstvo.

Vsaki gospodinji

je čestitati, ki glede na zdravje, prihranek in dobri
okus uporablja Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Vljudna prošnja: Pri kupovanju ne zahtevajte samo »sladne kave«,
ampak izrečno vselej — Kathreinerjevo — Kneippovo sladno kavo
in odjemajte jo le v izvornih zavojih, kakršnega kaže ta podoba.

Patentovane sprave za žveplanje trt
jednostavno i duplo delajoc

SKROPILNICE PROTI
PERONOSPORI
TER VSE POTREBNE

VSAKOVRSNE POLJEDELSKE I VIPOGRADARKE STROJE,
prodaja v najboljši izvršitvi,
JG. HELLER NA DUNOJU
II. Praterstrasse 49
Zastopniki se iščejo! Ceniki brezplačno.

C. kr. priv.
pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel
založnik Raiffeisnovih posojilnic
Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.
(170) 24-3

Zahvala in priporočilo!!

Sploštvani gospod (144) 24-23

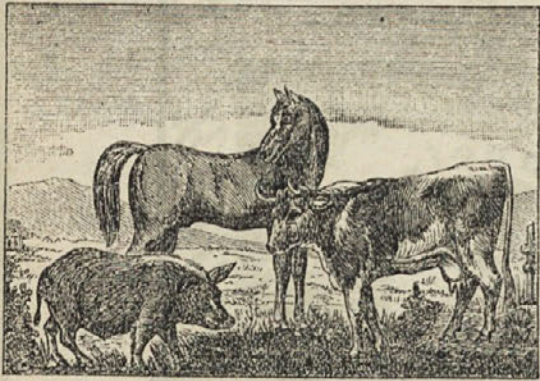
G. Piccoli, lekar „pri angelju“ v Ljubljani
Dunajska cesta.

Po večletnej uporabi pri svojej živini in po velikem povpraševanju od svojih znancev in družih po Vašem živinskem prahu; prišel sem do prepričanja, da je **Vaš živinski prah** izborno zdravilo, katero bi ne smelo v nobenem hlevu pogrešati.

Z odličnim spoštovanjem **And. Kocjančič**.

Podgora pri Gorici, dne 13. julija 1902.

Vsi kmetovalci

se lahko prepričajo, da je najboljšo sredstvo

konje, krave, telice, vole, prašiče, ovce itd., obdržati zdrave, močne, ješče in debele, če se jim primenuje k krmi

iz lekarn

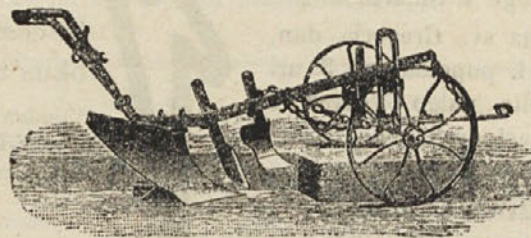
živinski prašek PICCOLI

„pri Angelju“ Ljubljana, Dunajska cesta.

En zavoj 1/4 kg 50 vin., 10 zavojev 4 K. Vnanja naročila po povzetju.

Spomlad

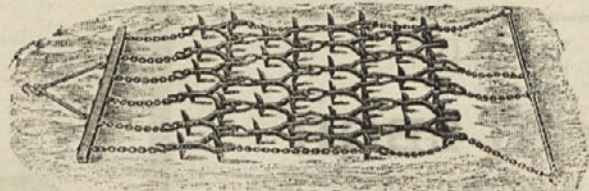
se približuje treba je torej kmetiji raznih strojev, to so v prvi vrsti: **jekleni univerzalni plug** kojega ni treba nič držati. Plužne, kakor tudi plug so

čisto iz železa in jekla, torej trpežen in tako zboljššan, da živina pri istem manj trpi in lepše orje, kakor naši navadni plugi. — sploh najboljši, kar se jih dobi. Vsakdo naj poskusi in

potem naj sodi; če bi kateremu ne ugajal ni primoran ga obdržati. V drugi vrsti so:

železne brane za mah. Njih korist je pri nas še premalo znana. Ker je pri kmetiji

živinorejstvo najplodonosneje, treba je torej v prvi vrsti dobrih travnikov, a to je le mogoče, če

se travniki vsako spomlad z tako brano prevlečejo. Dobra brana se splača sama v prav kratkem času.

Te kakor tudi vse druge stroje za poljedelstvo, potem traverze železniške šine, cement itd. priporočata po najnižji ceni

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga poljedeljskih strojev 169 x-4

Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

Slovenske cenike pošljamo na zahtevo brezplačno.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

v Ljubljani

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsakovrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlamu.

Zaloga **Barthel-ovega klajnega apna**, oddaja se od 5 kg naprej.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!